

РЕФЛЕКСИ НА ЯТОВАТА ГЛАСНА В ЖИТИЕ НА СВ. ЕКАТЕРИНА, ПИСАНО НА НАРОДЕН ХЪРВАТСКИ ЕЗИК ОТ ПЕРИОДА XIV – XV В.

Симеон Стефанов

Текстът разглежда рефлексите на ятовата гласна в средновековно житие на св. Екатерина от XIV – XV в., записано в областта около Задар на народен хърватски език. Авторът прави съпоставка и с други текстове, записани в същата област и от този период.

Ключови думи: ятова гласна, народен хърватски език, съпоставка на рефлекса на ятовата гласна с резултатите от други текстове от същата област и период

The paper respects reflexes of jat vowel in a Medieval vita of st. Katherine from XIV – XV century, written at the area of Zadar in common Croatian language. The author makes juxtaposition with other texts, written at the same area from that period.

Key words: jat vowel, common Croatian language, juxtaposition of the reflex of jat vowel with the results from other texts from the same area and period

Увод:

Предмет на настоящото изследване е рефлексът на ятовата гласна в житие на св. Екатерина, писано на народен хърватски език от периода XIV – XV в. Това е текстът *Legenda sv. Katarine divice* от ръкопис I с 6 от Архива на Хърватската академия на науките и изкуствата. Ръкописът е недатиран, но се предполага, че е от периода XIV – XV в. и от областта между Централна и Северна Далмация.¹ (Jagić 1869: 217; Štefanić 1969: 274; Malić 2008: 316) Тъй като рефлексът на ятовата гласна е един от най-точните

¹ Ръкописът според Ватрослав Ягич съдържа препис от XV в. на по-стар превод от латински на народен хърватски език (Jagić 1869: 217). Изказано е обаче и мнението, че преводът на хърватски не е толкова стар, колкото Ягич предполага. Дуня Фалишевац, подкрепена от Амир Капетанович, смята, че хърватският текст/препис е доста по-късен, отколкото Ягич смята (Fališevac 2010: 256 – 257).

критерии за диалектна атрибуция на кой да е ранен хърватски текст, подобни изследвания са особено важни. Задачата ни е да установим състоянието по отношение на споменатата диалектна особеност в разглежданото житие. Целта ни е след това да направим съпоставка с известното за други хърватски текстове, записани с латински букви през споменатия период и произхождащи от споменатата област.

I. Рефлекси на ятовата гласна:

Рефлексите на ятовата гласна ще разгледаме според закона на Якубински и Майер, по-нататък ЯМ², като се съобразяваме с резултатите на Драгица Малич (Malić 1990: 115 – 149) и следваме нейната методология (Malić 1990: 118 – 119), при изследването на други чакавски текстове, писани на народен език, и от Средишната чакавска икавско-екавска област, за да облекчим съпоставката с подобни анализи на текстове от същия регион и време (срв. Kuzmić 2009: 415 – 416; Lukežić 2012: 143 – 173; 225 – 252; Malić 1990: 115 – 149). За някои от представените позиции е възможно да се говори както за рефлекс на ятова гласна, така и за влияние от палаталната деклинация (Kuzmić 2009: 415 – 416; Lukežić 2012: 153; 157; Malić 1990: 115 – 118).

Рефлекси на ятовата гласна в текста *Život sv. Katarine divice* от ръкопис I с 6 на ХАЗУ:

Рефлекси на ятовата гласна в разглеждания текст се срещат в коренни морфемни; в слово- и формообразователни форманти:

1. Рефлекс *i* ПО Якубински-Майер:

² Водим се от следната формулировка на този закон: *ě* дава *i*

1. В началото на думата след протетично *j* (когато *j+ě* не е *ja*);
2. Пред съгласните *k, g, h; c, č, ć; ž, š, j; b, p, m, v*;
3. Пред съгласните: *d, t, z, s, l, n, r* + предноезична гласна (*e, ě, e, i, ъ*);
4. Пред консонантните групи: *st, zd* + предноезична гласна (*e, ě, e, i, ъ*);
5. Пред консонантната група *šč*;
6. На края на думата;

ě дава *e*:

1. Пред съгласните: *d, t, z, s, l, n, r* + задноезична гласна (*a, o, u, o, y, ъ*);
2. Пред консонантните групи: *st, zd* + задноезична гласна;
3. Пред консонантните групи: *tk, tv, C+n, C+m, C+l*; (*C* = общо означение на консонант)
4. Префикс *prě-* (Malić 1990: 118-119)

1.1. В коренни морфемии: *zapovídi*; (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *zapovíĵ* (пов.накл. 2л. ед.ч.); *zapovídi* (мин.св.вр. 3л.ед.ч.); *virenícu* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *divojčica* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *Divica* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. им.пад.) X6; *lipostíĵu* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.); *ukripljena* (мин.стр.прич. ж.р.ед.ч.); *kripostju* (същ.нар.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.); *kripka* (прил.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *sm[ionos]t* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *ulize* (мин.св.вр. 3л.ед.ч.); *navistišše* (мин.св.вр. 3л.мн.ч.); *človíku* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. дат.пад.); *potribe* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *ni* (3л.ед.ч. сег.вр.); *di* (3л.ед.ч. сег.вр.); *riči* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. вин.пад.) X3; *dim* (1л.ед.ч. сег.вр.) X2; *miseca* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. род.пад.); *procinil* (мин.деят.прич. м.р.ед.ч.); *človík* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. им.пад.); *prosvitil* (мин.деят.прич. м.р.ед.ч.); *zgríšenje* (отгл.същ.им. ср.р.ед.ч. вин.пад.); *vičnja* (прил.им. ср.р.мн.ч. вин.пад.); *liposti* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *nisam* (1л.ед.ч. сег.вр.); *vičnji* (прил.им. м.р.ед.ч. вин.пад.); *piffari* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. им.пад.); *vikofnju* (прил.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *Ispovidamo* (1л.мн.ч. сег.вр.); *človičaskimi* (прил.им. ср.р.мн.ч. тв.пад.); *pricini* (прил.им. м.р.мн.ч. вин.пад. степенувана форма с префикс •*grě-*); *kripost* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *ukripifsi* (мин. деепр.); *Divici* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *viku_vičnji* (двукоренно сложно прил.им. м.р.ед.ч. вин.пад.); *ubignuti* (инфин.); *Sagrišismo* (мин.св.вр. 1л.мн.ч.); *pritnje* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. вин.пад.); *sidi* (3л.ед.ч. сег.вр.); *uvridi* (3л.ед.ч. сег.вр.); *Zapovídi* (мин.св.вр. 3л.ед.ч.); *kripeći* (сег. деепр.); *bille* (прил.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *potribe* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *Nevistac* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. им.пад. **nevěstьc*); *nevisticu* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *virenícu* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *ričama* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. тв.пад.); *nímaju* (3л.мн.ч. сег.вр.); *riřu* (*riřu* 3л.мн.ч. сег.вр.) X2; *siku* (3л.мн.ч. сег.вр.); *nesrični* (прил.им. м.р.ед.ч. зв.пад.); *diva* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *Divice* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. зв.пад.) X2; *kripko* (нр. за начин); *vikkuvičnje* (двукоренно прил.им. ср.р.ед.ч. им.пад.); *ričjiu* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.); *ukripljena* (мин.стр.прич. ж.р.ед.ч. им.пад.); *kripka* (прил.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *zapovídi* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. вин.пад.); *usíkoše* (3л.мн.ч. мин.св.вр.); *vřimena* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. род.пад.); *človičaski* (прил.им. м.р.ед.ч. вин.пад.); *slisti* (инфин.); *odiću* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.); *va vike* (същ.нариц.им. м.р.мн.ч. вин.пад.); *va sve vike* (същ.нариц.им. м.р.мн.ч. вин.пад.) *vikom* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. тв.пад.) X2; *usiče* (3л.ед.ч. мин.св.вр.); *mliko* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. им.пад.); *po sve vike* (същ.нариц.им. м.р.мн.ч. вин.пад.) *Z [člo]vičjih* (отн.прил.им. м.р.мн.ч. род.пад.);

1.2. В словообразуването/словообразователни форманти:

1.2.1. В префикс (при местоимения и местоименни наречия): *nikoga* (неопр.мест. м.р.ед.ч. вин.пад.) X2; *niki* (неопр.мест. м.р.ед.ч. им.пад.) X2; *nika* (неопр.мест. ж.р.ед.ч. им.пад.); *nikoliko* (нр. колич.) X2;

1.2.2. В суфиги: *dolinjom* (прил.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.); *gorinjom* (прил.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.);

1.3. Във формообразуването:³

1.3.1. В глаголни основи: *bišše* (мин.нсв.вр. 3л.ед.ч.) X4; *bi* (3л.ед.ч. мин.св.вр.) X7; *imišše* (мин.нсв.вр. 3л.ед.ч.); *dopriše* (мин.св.вр. 3л.мн.ч.); *bihu* (3л.мн.ч. мин.нсв.вр.) X3; *[smia]hu* (мин.нсв.вр. 3л.мн.ч.); *imiti* (инфин.) X2; *razumiti* (инфин.); *jimijući* (сег. деепр.); *ne_imijući* (сег. деепр.); *uminja* (отгл.същ.им. ср.р.мн.ч. род.пад.); *vidin(i)ju* (отгл.същ.им. ср.р.ед.ч. мест.пад.); *progori* (3л.ед.ч. мин.св.вр.); *vidiše* (мин.св.вр. 3л.мн.ч.); *biše* (мин.св.вр. 3л.мн.ч.); *ne_bišše* (мин.нсв.вр. 3л.ед.ч.); *hotti* (3л.ед.ч. сег.вр.); *imihu* (мин.нсв.вр. 3л.мн.ч.);

1.3.2. В склонитбени/формообразователни форманти:

1.3.2.1. Местен падеж ед.ч. съществителните имена по о-основи: Няма примери за тази позиция;

1.3.2.2. Дателен и местен падеж единствено число на съществителните имена по а-основи: *tašćini* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *muki* (същ.им. дат.пад. ед.ч.ж.р.); *Divici* (същ.им. дат.пад. ж.р.ед.ч.); *Kattarini* (същ.собств.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *potribi* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. мест.пад.); *k_tamnici* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *Cessarici* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *molbi* (ж.р.ед.ч. мест.пад. същ.им.);

1.3.2.3. Местен падеж мн.ч. на същ. им. и родителен и местен падеж мн.ч. на прилагателните имена по о-склонение: *gusazi* (същ.им. м.р.мн.ч. мест.пад.); *ostalih* (прил.им. м.р.мн.ч. род.пад.); *[taciħ]* (мест.прил.им. м.р.мн.ч. род.пад.); *na nebesi* (същ.нариц.им. ср.р.мн.ч. мест.пад.);

1.3.2.4. Дателен и местен падеж на личните и притежателните местоимения: *Tebi* (лич.мест. 2л.ед.ч. дат.пад.) X2; *sebi* (възвр.лич.мест. дат.пад.); *tvojim* (прит.мест. за 2л.ед.ч. в дат.пад.мн.ч.) X2; *k_njim* (лич.мест. 3л.мн.ч. дат.пад.) X2; *k_sebi* (възвр. лич. мест. дат.пад.);

1.3.2.5. Други местоименни и прилагателни морфемии с ят:

1.3.2.5.1. Тв. пад. ед.ч. м.р. и ср.р.: *plemenitim* (ср.р.ед.ч. тв.пад.); *djavlim* (ср.р.ед.ч. тв.пад.); *njegovim* (ср.р.ед.ч. тв.пад.); *koiĭm* (отн.мест. ср.р.ед.ч. тв.пад.); *Angelskim*

³ Извеждането на несвършени по вид глаголи от свършени представяме в раздела за формообразуването.

(прил.им. ср.р.ед.ч. тв.пад.); *s_njim* (лич.мест. 3л.ед.ч.м.р. тв.пад.); *jednim* (прил.им. м.р.ед.ч. тв.пад.) X2; *kolikim* (мест.прил.им. тв.пад. ср.р.ед.ч.); *manjim* (прил.им. (срв.степ.) ср.р.ед.ч. тв.пад.); *svojim* (възвр.прит.мест. ср.р.ед.ч. тв.пад.); *gardnim* (прил.им. ср.р.ед.ч. тв.пад.);

1.3.2.5.2. Родителен (и вин.=род.пад.) и местен падеж мн.ч.: *svih* (обоб.мест. мест.пад.мн.ч.); *svih* (обоб.мест. вин.пад.мн.ч.); *onih* (пок.мест. род.пад. мн.ч.); *sfakih* (обоб. мест. ср.р.мн.ч. род.пад.); *Kih* (отн.мест. м.р.мн.ч. вин.пад.) X2; *ovih* (пок.мест. род.пад.мн.ч.); *Kih* (отн.мест. ср.р.мн.ч. вин.пад.); *tih* (пок.мест. род.пад.мн.ч.); *mudrih* (прил.им. м.р.мн.ч. род.пад.); *knjižnih* (прил.им. м.р.мн.ч. род.пад.); *u njih* (личн.мест. вин.пад.мн.ч.); *ovih* (пок.мест. пад.мн.ч.); *sadašnjih* (мест.прил.им. род.пад. ж.р.мн.ч.); *telesnih* (прил.им. ж.р.мн.ч. род.пад.); *tih* (пок.мест. род.пад. мн.ч.); *njih* (лич.мест. 3л.мн.ч. притежателна функция);

1.3.2.5.3. Дат. пад. мн.ч.: *svim* (обоб.мест. дат.пад. мн.ч.) X4; *nikojim*; (дат.пад. ж.р.мн.ч.) *ovim* (пок.мест. дат.пад. мн.ч.); *slišajućim* (прич.прил.им. дат.пад. мн.ч.); *razumijućim* (прич.прил.им. дат.пад. мн.ч.); *onim* (пок.мест. дат.пад. м.р.мн.ч.) X2; *tužnim* (прил.им. дат.пад. мн.ч.); *nevoljnim* (прил.им. дат.пад. мн.ч.); *svetim* (прил.им. дат.пад. мн.ч.); *jistinim* (прил.им. дат.пад. мн.ч.); *Cesarovim* (прит.прил.им. дат.пад. мн.ч.ж.р.); *njim* (лич.мест. дат.пад.мн.ч.);

1.3.2.5.4. Тв. пад. мн.ч.: *velikimi* (прил.им. тв.пад.мн.ч.); *ljutimi* (прил.им. тв.пад.мн.ч.); *strahotnimi* (прил.им. тв.пад.мн.ч.); *liberalskimi* (прил.им. тв.пад.мн.ч.); *slobodnimi* (прил.им. тв.пад. м.р.мн.ч.) X2; *njimi* (лич.мест. 3л.мн.ч.); *čovičaskimi* (прил.им. тв.пад. ср.р.мн.ч.); *borastvenimi* (прил.им. тв.пад. ср.р.мн.ч.); *njihovimi* (прит.мест. тв.пад.мн.ч.); *s_njimi* (лич.мест. 3л.мн.ч. тв.пад.) X2; *razlicimi* (прил.им. ж.р.мн.ч. тв.пад.) X2; *oštrimi* (прил.им. м.р.мн.ч. тв.пад.); *mirisnimi* (прил.им. м.р.мн.ч. тв.пад.); *svojimi* (прит.мест. мн.ч.м.р. тв.пад.); *mnogimi* (мест. нр. м.р.мн.ч. тв.пад.); *oštrimi* (прил.им. м.р.мн.ч. тв.пад.) x2; *zabodenimi* (прил.им./мин.стр.прич. м.р.мн.ч. тв.пад.); *Angelskimi* (прил.им. м.р.мн.ч. тв.пад.);

1.3.2.5.5. Сравнителна и превъзходна степен на прил.им., предлози и наречия: *paī prija*; (ступенувана форма на предлог/наречие превъзходна степен) X2;

1.3.2.5.6. Именни и местоименни наречия и предлози: *ovdi* (мест. нр. за място); *Tko godire* (неопр.мест. м.р.ед.ч. им.пад.); *toti* (показ.мест.нр) X2; *gdi* (отн.мест.нр.) X4; *jindi* (мест.нр.);

2. Рефлекс *e* ПО Якубински-Майер:

2.1. В коренни морфеме: *Cesarajući* (сег. деепр.); *Cesar* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. им.пад.) X12; [*C*]essarom (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. тв.пад.) X3; *Cessarastva* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. род. пад.) X3; *Cesarovu* (прит.прил.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.) X3; *let* (същ.нариц.им. ср.р.мн.ч. род.пад.); *Cessara* (същ.нариц.им. вин.пад. м.р.ед.ч.); *Cesarovim* (прит.прил.им. ж.р.мн.ч. дат.пад.) X2; *Cessaru* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. дат.пад.) X3; *Cessare* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. зв.пад.) X2; *Cesarov* (прит.прил.им. м.р.ед.ч. им.пад.); *pesni* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. вин.пад.); *Cesarova* (прит.прил.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *Cessarastvo* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. им.пад.) X2; *cesaricu* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. вин.пад.) X2; *Cesarice* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *Cessara* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. род.пад.); *Cesarica* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. им.пад.) X4; *Cesarastvu* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. дат.пад.); *mesto* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. вин.пад.); *della* (същ.нариц.им. ср.р.мн.ч. вин.пад.); *Cesarici* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *Cesarice* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. зв.пад.) X2; *Verujte* (пов.накл. 2л.мн.ч.); *pesni* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. тв.пад.); *Cesarove* (прит.прил.им. ж.р.мн.ч. им.пад.); *Cesaruije* (3л.ед.ч. сег.вр.);

2.2. В словообразователни форманти:

2.2.1. В префикси: *precinom* (прил.им. ж.р.ед.ч. тв.пад. степенувана форма с префикс •грѣ-); *pre zrih* (1л.ед.ч. мин.св.вр.); *preljuta* (прил.им. ж.р.ед.ч. им.пад. степенувана форма с префикс •грѣ-); *preos...* (прил.им. степенувана форма с префикс •грѣ-).

3. Рефлекс *i* НЕ по Якубински-Майер:

3.1. В коренни морфеме: *zapovidajući* (сег. деепр.); *ulizoh* (1л.ед.ч. мин.св.вр.); *zvīzd* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. род. пад.); *svīt* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. мест.пад. = вин.пад.); *svīt* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. им.пад.); *isповіdam* (1л.ед.ч. сег.вр.); *obitajući* (сег. деепр.); *pripovidanji* (отгл.същ.им. ср.р.мн.ч. тв.пад.); *zvīrno* (нр. начин); *svītom* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. тв.пад.); *ulizoše* (3л.мн.ч. мин.св.вр.); *obitати* (инфин.); *svītlost* (същ.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *svītta* (същ.нариц.им. (съвет) м.р.ед.ч. род.пад.); *svītlostiju* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.); *prosvītajući* (сег. деепр.); *zapovіda* (3л.ед.ч. мин.св.вр.) X5; *virnici* (същ.нариц.им. м.р.мн.ч. им.пад.) X2; *dīlovanja* (отгл.същ.им. ср.р.мн.ч. вин.пад.) X2; *obitanjii* (отгл.същ.им. ср.р.мн.ч. тв.пад.); *pripovidati* (инфин.); *svīta* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. род.пад.) X3; *svītovnici* (същ.нариц.им. м.р.мн.ч. им.пад.); *pripovidati* (инфин.); *obitanje* (отгл.същ.им. ср.р.ед.ч. вин.пад.); *svītovne* (прил.им. ж.р.ед.ч. род.пад.); *vītra* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. род.пад.); *vīdan* (прил.им. м.р.ед.ч. им.пад.); *precinom* (прил.им. ж.р.ед.ч. тв.пад.); *svīt* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. вин.пад.); *vīrovati* (инфин.); *mīsto* (същ.нариц.им. ср.р.ед.ч. вин.пад.) X2; *mīsto* (пр.) X2; *tīlo* (същ.нариц.им.

ср.р.ед.ч. вин.пад.) X2; *bessidam* (същ.нариц.им. ж.р.мн.ч. дат.пад.); *vitra* (същ.нариц.им. м.р.ед.ч. род.пад.); *smína* (прил.им. ж.р.ед.ч. им.пад.); *smíno* (нр.начин); *obíta* (3л.ед.ч. сег.вр.); *obítanja* (отгл.същ.им. ср.р.ед.ч. род.пад.);

3.2. В словообразователни форманти:

3.2.1. В префикси: *príbivaju* (3л.мн.ч. сег.вр.); *prí sveta* (прил.им. ж.р.ед.ч. зв.пад. степенувана форма с префикс •*prě-*); *Pribivajući* (сег.деепр.); *príminul* (мин.деят.прич. м.р.ед.ч.); *príprovidati* (инфин.); *prigovaranja* (отгл.същ.им. ср.р.мн.ч. вин.пад.); *príprošće* (нр. за нач. степенувана форма с префикс •*prě-*) X2; *prícini* (прил.им. м.р.мн.ч. вин.пад. степенувана форма с префикс •*prě-*); *príprošćomu* (прил.им. ср.р.ед.ч. дат.пад. степенувана форма с префикс •*prě-*) X2; *prislavno* (прил.им. ср.р.ед.ч. вин.пад. степенувана форма с префикс •*prě-*); *prigovarajući_se* (сег.деепр.); *prislavna* (прил.им. ж.р.ед.ч. зв.пад. степенувана форма с префикс •*prě-*); *pridloreno* (мин.стр.прич. ср.р.ед.ч. вин.пад.); *prigovarati* (инфин.); *pristanka* (същ.им. м.р.ед.ч. род.пад.);

3.2.2. В суфиги: Няма примери за тази позиция;

3.3. Във формообразуването:

3.3.1. В Глаголни основи: *imila* (мин.деят.прич. ж.р.ед.ч.); *imil* (мин.деят.прич. м.р.ед.ч.); *smismo* (мин. нсв. вр. 1 л. мн.ч.);

3.4. В местоименни наречия и предлози: *príd* (предлог + вин./тв.пад.) X 8;

4. Рефлекс *e* НЕ по Якубински-Майер:

4.1. В коренни морфеме: *vere* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. род.пад.) X4; *veri* (същ.нариц.им. ж.р.ед.ч. дат.пад.); *telesnih* (прил.им. ср.р.мн.ч. род.пад.);

4.2. В словообразователни форманти:

4.2.1. В префикси: Няма примери;

4.2.2. В суфиги: *Potole* (мест.нр. време); *sude* (мест.нр. място); *Tudje* (мест.нр. време);

4.3. Във формообразуването:

4.3.1. В глаголни основи: Няма регистрирани примери за тази позиция в разглежданото житие;

4.3.2. В склонитбени словообразователни форманти: Няма примери за тази позиция;

ИКАВСКО-ЕКАВСКИ префикси: **pri-/pre-**; ИКАВСКО-ЕКАВСКИ суфиги: – **di/-de**; ИКАВСКО-ЕКАВСКИ корени: **del-/dil-**; **mest-/mist-**; **ver-/vir-**; **tel-/til-**; **pe-/pi-** (**pesni/pivari**); САМО ЕКАВСКИ: КОРЕН: **let-**; САМО ИКАВСКИ КОРЕНИ: **věd-**; **děv-**; **krěp-**; **lěp-**; **lěz-**; **smě-**; **věst-**; **člověk-**; **dě-**; **rěk-**; **měšec-**; **cěn-**; **svět-** (**lux**); **svět-** (**mundus**); **grěh-**; **věk-**; **běg-**; **prět-**; **sěd-**; **vrěd-**; **sěk-**; **rěz-**; **mlěk-**; **zvězd-**; **obět-**;

Само екавски рефлекс се среща и в лексемата *Cessar* и нейните производни. Възможно е тази особеност да е наследена от хърватската глаголическа традиция, в която първоначално споменатата позиция се е пишела с ят. Икавско-екавската дублетност в определени позиции е обусловена от реалната диалектна ситуация в областта. В разглеждания текст икавизми и екавизми се срещат и ПО, и НЕ ПО Якубински-Майер. Преобладава икавизмът. Екавски форми се срещат в коренни морфемии (ПО и НЕ по ЯМ), в префикси (ПО ЯМ), в суфикси (НЕ по ЯМ). По-голямата част от екавизмите се срещат в коренни морфемии; няколко пъти в словообразователен префикс **prě->pre-**; веднъж в словообразователен суфикс **-dě->de:** *svugde* (*sude*); веднъж в словообразователен суфикс **-lě->le:** *Potole*. Два от случаите на екавизъм в словообразуването имат и дублетни форми с **i**: **prě->pri-**; **-dě->-di**, а суфикс **-lě->-li** не се среща. От коренните употреби лексемата **let** е употребена само екавски само веднъж. В текста се среща във формата за род.пад. мн.ч. **let** ПО ЯМ. От словообразователните форманти само префиксът **prě->pre-/pri-** и суфиксът за образуване на наречия **-dě** се срещат и икавски, и екавски, и ПО, и НЕ ПО ЯМ. Суфиксът **-dě** е екавски НЕ по ЯМ само в една употреба, а два пъти е употребен икавски и ПО ЯМ. Префиксът **prě->pre-/pri-** е употребен девет пъти икавски НЕ по ЯМ; четири пъти екавски ПО ЯМ.

Остава съпоставката с резултатите от изследването на други чакавски текстове, датиращи от същия период и локализирани приблизително от същата област.⁴ Данните ще представим в таблица, с цел по-голяма прегледност. Съкращенията посочват текстовете: *Život sv. Katarine divice* (ŽSK); *Zadarski lecionar* (ZL); Документи от задарските острови (*Otočke isprave* – Oi); Документи от XV – XVI в. от областта на Задар (*Zadarske isprave* – Zi); *Prikazanje o sv. Margariti* (PM); Сведенията от произведението *Planine na Petър Zоранич* (Zo); Сведенията от произведенията на Шиме Будинич (Bu); *Žića svetih otaca* (ŽSO); *Red i zakon* (RZ). В таблицата сме посочили само общите с *Život sv. Katarine divice* икавско-екавски и екавските коренни морфемии. Знак 0 означава икавски рефлекс; + означава екавски рефлекс; х означава смесена употреба; - означава непотвърдена позиция.

Коренно-лексикални икавско-екавски и екавски морфемии	Паметник									
	ŽSK	ZL	Oi	Zi	PM	Zo	Bu	ŽSO	RZ	
děl-	х	х	х	-	х	0	х	Х	0	

⁴ За рефлекса на ятовата гласна в други текстове от Централна и Северна Далмация вж. Malić 1973: 82 – 85; 1977: 112 – 119; 1990: 130 – 131; 1992: 108 – 109; 1995: 106 – 109.

měst-	x	x	+	+	0	0	0	+	-
věr-	x	+	+	+	x	x	x	+	-
těl-	x	x	+	-	0	x	x	X	-
pě-	x	0	-	-	-	0	+	0	0
lět-	+	x	+	+	0	0	+	X	-

Приведените данни от житието *Život sv. Katarine divice* допълват информацията за разглежданата особеност в текстовете от Централна и Северна Далмация. Наблюдават се сходни с други текстове от областта колебания в общи морфемни и морфологични позиции. Върху изнесените резултати обаче влияние може да оказва и обемът на дадения паметник. Затова и не е сигурно дали ако сравняваните текстове бяха повече и по-големи по обем, нямаше да разполагаме с по-разнообразни резултати. Все пак употребата на форми с икавски или екавски рефлекс на ятовата гласна ПО ЯМ в *Život sv. Katarine divice* свидетелства за това, че текстът принадлежи към Средишната чакавска икавско-екавска област. Икавизмите НЕ ПО ЯМ може да се приемат като белег за това, че житието е преведено/преписано от носител на южночкавски диалект. Екавизмите НЕ ПО ЯМ е възможно да са заети от хърватската глаголическа традиция (Malić 1990: 130 – 131; 142 – 145).

Сравнението с други паметници от Средишната чакавска икавско-екавска област показва, че разглежданото житие *Život sv. Katarine divice* има общи ИКАВСКО-ЕКАВСКИ коренни морфемни: със ZL – 3; с Oi – 1; с PM – 2; със Zo – 2; с Vu – 3; с ŽSO – 2 и обща САМО ЕКАВСКА коренна морфема с: Oi – 1; Zi – 1; Vu – 1. Така най-голямо сходство той проявява спрямо: **ZL – 3 общи позиции; Oi – 2 общи позиции; PM – 2 общи позиции; Zo – 2 общи позиции; Vu – 4 общи позиции; ŽSO – 2 общи позиции.** Това може да послужи както за по-уверената диалектна атрибуция на ръкописа към областта около Задар и към задарския книжовен кръг, така също и за по-уверената периодизация на текста от периода XIV – XV в.

Библиография

- Fališevac 2010*: Fališevac D. Sveta Katarina – prva učena žena u hrvatskoj književnoj kulturi. – Slovo (60), Zagreb, 2010, 257 – 277.
- Jagić 1869*: Jagić, V. Starine. Ogledi stare hrvatske proze. Život sv. Katarine. Zagreb. 1869.

- Kuzmić 2009*: Kuzmić, B. Jezik Hrvatskih srednjovjekovnih pravnih spomenika. – Povijest hrvatskoga jezika. knj. 1. Srednji vijek, Zagreb, 2009, 405 – 455.
- Lukežić 2012*: Lukežić, I. Zajednička povijest hrvatskih narječja. 1. Fonologija. Hrvatska sveučilišna naklada, Rijeka, 2012.
- Malić 1973*: Malić, D. Šibenska molitva, Filološka monografija. – Rasprave Instituta za jezik 2, Zagreb, 1973, 81 – 190.
- Malić 1977*: Malić, D. Red i zakon zadarskih dominikanki iz 1345. Godine. – Rasprave Instituta za jezik 3, Zagreb, 1977, 59 – 128.
- Malić 1990*: Malić, D. Refleksi jata u žićima svetih otaca. – Rasprave Zavoda za hrvatski jezik 16, Zagreb, 1990, 115 – 149.
- Malić 1992*: Malić, D. Crkvenoslavenska jezična tradicija u hrvatskim latiničkim rukopisima iz 14. Stoljeća. – Rasprave Zavoda za jezik 18, Zagreb, 1992, 99 – 117.
- Malić 1995*: Malić, D. Glasovne pojave u Odlomku Korčulanskoga lekcionara. – Rasprave Zavoda za hrvatski jezik 21, Zagreb, 1995, 103 – 124.
- Malić 2008*: Malić D. Croatian Medieval texts in Latin script. – Croatia and Europe, vol 2, Croatia in the Middle Ages and the Renaissance (A Cultural Survey), Zagreb, 2008, 301 – 322.
- Štefanović 1969*: Štefanović, Vj. i suradnici. Hrvatska književnost srednjega vijeka. Pet stoljeća hrvatske književnosti (1), Zagreb, 1969, 274 – 277.
- Иванова 2000*: Иванова, Н. История на сръбския и хърватския книжовен език. София. 2000.